

قانون حمایت خانواده در نظم حقوقی کنونی

یونس فتح

دانشجوی دکتری و وکیل دادگستری

حمید ایرانیپور

عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام.
عنوان و نام پدیدآور	قانون حمایت خانواده در نظم حقوقی کنونی / یونس فتحی، حمید ایرانپور.
مشخصات نشر	تهران: خرسندی، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	۲۰۳ ص.
شابک	978-600-114-396-0
وضعیت فهرست‌نویسی	فیپا
موضوع	حقوق خانواده -- ایران
موضوع	زناشویی -- قوانین و مقررات -- ایران
شناسه افزوده	ایرانپور، حمید، ۱۳۷۰-
شناسه افزوده	فتحی، یونس، ۱۳۶۴-
رده‌بندی کنگره	KMH۵۳۳/۸ ۱۳۹۳
رده‌بندی دیویی	۳۴۷۵۵۰۱۵
شماره شابک	۳۴۳۹۷۲۶

انتشارات خرسندی

نمایشگاه و فروشگاه کتب فقهی، حقوقی و سایر انواع کتب

تهران - خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروغی

پانین تر از لبافی‌نژاد - کوچه مینا - پلاک ۲۰

تلفن: ۵-۶۶۹۷۱۰۳۴ و ۵-۶۶۴۹۰۵۸۴

پست الکترونیک: Khorsandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: www.Khorsandypub.com

قانون حمایت خانواده در نظم حقوقی کنونی

تألیف: یونس فتحی، حمید ایرانپور

چاپ اول: ۱۳۹۳ - شمارگان: ۵۰۰ جلد

حروفچینی: زرنگاران مهرخلاق - قیمت: ۱۴۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۴-۳۹۶-۰ ISBN: 978-600-114-396-0

خانواده واحد بنیاد جامعه است. برای تحکیم این واحد بنیادی باید زمینه‌ی رشد و تعالی آن در کنار مرد فراهم گردد و حقوق زن در ابعاد مختلف تضمین گردد. به همین خاطر است که در ایران همواره در تصویب قوانین مرتبط با خانواده - به قبل از انقلاب شکوهمند اسلامی و به خصوص بعد از آن توجه خاصی به قوانین مرتبط به این نهاد شده است. قانون اساسی در این زمینه بیان می‌دارد: همه قوانین و مقررات و برنامه‌ریزی‌های مربوط باید در جهت آسان کردن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست آن و استواری روابط خانوادگی بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد.^۱ بعلاوه دولت موظف گردیده است - حقوق زن را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین و برای حفظ کرامت خانواده دادگاه صالح ایجاد گردد.^۲ در زمینه‌ی قانونگذاری خاص مربوط به نهاد خانواده تا قبل از سال ۱۳۴۶ قوانین خانواده به صورت پراکنده در قوانین

۱. اصول دهم و بیست و یکم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

۲. همانجا

مختلف از جمله قانون مدنی آمده بود و قانون خاصی وجود نداشت اما به دلیل لزوم توجه بیشتر به نهاد خانواده و ویژگی‌های آن مقنن راهکارهای خاصی را برای حمایت از این نهاد به طور خاص پیش‌بینی کرد. اولین قانونی که به‌طور خاص مربوط به نهاد خانواده می‌شد در سال ۱۳۰۶ با عنوان قانون حمایت خانواده به تصویب رسید که در آن نوآوری‌هایی همچون: محدود کردن اختیار مرد برای ازدواج مجدد و درخواست طلاق توسط مرد، گسترش موارد درخواست طلاق توسط زن، محدود کردن اختیار مرد در منع اشتغال زن در آن گنجانده شده بود. این قانون در عمل به علت نواقصی که داشت دوام چندانی نداشت و قانون دیگری حس همین عنوان در سال ۱۳۵۳ جایگزین آن شد. در این قانون نیز تا حدودی همان موارد فوق پیش‌بینی شده و سعی در تقویت نقش زن در نهاد خانواده شده بود. در ۱۳۸۸ و به دنبال پیروزی انقلاب لایحه قانونی‌ای در هشتم مهر ماه ۱۳۸۸ تصویب شد که برای رسیدگی به دعاوی خانوادگی دادگاه مدنی خاص را بوجود آورد. در این لایحه‌ی قانونی: صلاحیت دادگاه، نحوه‌ی رسیدگی، مدارک رای و... پیش‌بینی شده بود که تا سال ۱۳۷۳ به کار خود ادامه داد و در ادامه خیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب در تیر آن سال منحل گردید. بعد از آن نیز با توجه به اهمیت خاص نهاد خانواده در نظام اسلام و نظام حقوقی ایران رکن قوه قضاییه با اختیارات خود در برخی از شهرها شعبی را برای رسیدگی به دعاوی خانوادگی قرار داد. اما از سال ۱۳۸۶ بدنبال مطرح شدن لایحه قانون حمایت از خانواده در مجلس شورای اسلامی سعی در ساماندهی این نهاد مهم شد و پس از بحث‌های فراوان در تاریخ اول اسفند سال هزار و سیصد و نود و یک این قانون به تصویب مجلس رسید و توسط

شورای محترم نگهبان نیز تایید شد و با توجه به اتمام مهلت مقرر در ماده یک قانون مدنی توسط رئیس مجلس شورای اسلامی برای درج در روزنامه رسمی ابلاغ شد. هرچند این قانون دارای نکات مثبتی در رابطه با نهاد خانواده می‌باشد اما نقاط ضعف آن در عمل مشخص خواهد شد. در کتاب پیش‌رو سعی خواهد شد که قانون فوق براساس منابع و رویه‌های موجود در اختیار مخاطبین محترم قرار گیرد و امیدواریم به لطف حضرت باری تعالی و با امید به اینکه بتوانیم در راه احقاق حق و کمک به بیان خانواده حتی اگر روزنه‌ای باریک باشد کمک کرده و مؤثر واقع شده باشیم. پس اگر کاستی و نقصی داشت که انتظار می‌رود داشته باشد. نزد آن هستی بخش همیشه شاهد اجری حتی ناچیز باید داشته باشد و انتظار می‌رود خوانندگان عزیز طاهای احتمالی را به پای جوانی و بی‌تجربگی مان بگذارند. که اگر بوقت و عمری باشد این راه که همان راه حق است را ادامه خواهیم داد. ر آن آبی که مدتی زیادی از انتشار قانون حمایت خانواده نمی‌گذرد، بدیهه است به علت نبود آرای حقوقی و نظرات و مباحث اساتید حقوق همگام با این قانون؛ تفسیر و شرح مواد آن و همچنین بیان نظرات و آرای حقوقی بر طبق مواد مندرج در این قوانین دشوار است لذا در این قانون با توجه به سوابق قبلی درج شده‌اند و آرای قبلی و موجود مورد استناد قرار گرفته‌اند. رفتار گرفته با عارض شدن آنچه گذشت مطالب نیز به همان طور در این کتاب به دسترس و تکمیل‌تر خواهد شد.

خداوند سایه اساتید بزرگی که قبلاً در مباحث دیگری دست به این کار زده‌اند و نه تنها برای کشور خود بلکه برای پرورش عموم جامعه حقوقی مفید واقع شده‌اند را مستدام بدارد که امید بخش ما ایشان بودند

و هستند. در اینجا بر خود لازم می‌دانیم از زحمات و راهنمایی‌های جناب آقای حجت‌الله عسگری وکیل دادگستری تشکر و قدردانی نماییم. همچنین از زحمات مسوول محترم انتشارات خرسندی به‌خاطر مساعدت در چاپ این کتاب نیز تشکر می‌کنیم.

بونس فتحی و حمید ایرانپور

پاییز ۱۳۹۲